

De Lezer

Binnen en buiten 's-Hertogenbosch wordt 'ons' tijdschrift met veel plezier gelezen. Dat blijkt niet alleen uit de enorme stapel reacties naar aanleiding van de gehouden enquête, maar ook uit brieven van lezers met vragen en opmerkingen die de redactie ontvangt. Het decembernummer riep bij de heer Rombach uit De Meern herinneringen op aan de Bossche kunstenaarskringen, waarin niet alleen Arnold van de Laar en de familie Slager verkeerden, maar ook Bets en Philip Meulbroek uit de familiekring van de heer Rombach. De Muntel, de panoramafoto met de marechaussees, *'n haffel hauwkes* en *'n bietje kroezels*, waar het in het decembernummer ook over ging, herinnerden de heer Rombach aan dagen van weleer. De bevlogenheid van Theo Hoogbergen ('iemand die van 's-Hertogenbosch houdt en praktisch is ingesteld') sprak de heer Vogel, een andere briefschrijver, sterk aan. De heer Vogel hoopt dat de lokale politiek met een frisse blik en zonder dat op de achtergrond 'de prestigekwestie' een rol speelt, nog eens kijkt naar de toekomst van het Jeroen Boschcentrum en het Kruithuis.

Tenslotte bracht een opmerking op blz. 132 van het decembernummer de heer Dubelaar in verwarring. Daar staat dat er in een stuiver 16 penningen gaan. De heer Dubelaar, die in het Stadsarchief als vrijwilliger aan het schilderijenproject werkt – (tussen twee haakjes: het Stadsarchief zoekt nog steeds naar vrijwillige doorzetters!) – heeft in het archief geleerd dat er 12 penningen in een stuiver gaan. Hoe zit dat nu??

Het is een ingewikkelde materie. Globaal genomen komt het ongeveer op het volgende neer. In de 8e eeuw ontstond een monetair rekensysteem waarbij 1 pond zilver (£, libra, lb.) gelijk was aan 20 schellingen (s, solidos), en elke schelling op zijn beurt de waarde had van 12 penningen. De Latijnse benaming voor penning was denarius, in het Frans denier (d.). Tot de Franse tijd werd dit Karolingische rekensysteem ook in de Nederlanden gehanteerd, in het Verenigd Koninkrijk zelfs tot 1971.

In de late Middeleeuwen ontstond grote verwarring omdat elke graaf, hertog e.d. zijn eigen muntreeksen uitging geven (groten, schilden, guldens,

daalders, stuivers, myten etc.). De Bourgondische hertogen probeerden orde in de chaos te scheppen. Karel v voerde in 1521 een nieuwe gulden in, die de Carolusgulden is gaan heten. In de Bourgondische Nederlanden moesten de financiële administraties voortaan opgezet worden in zulke guldens van 20 stuivers. De onderverdeling van de stuivers liep in de diverse gewesten nog uiteen. In Holland waren de stuivers gelijk aan 16 penningen, wat geleidelijk aan (omstreeks 1600) ook in de overige noordelijke gewesten de plaatselijke systemen verving heeft. In de zuidelijke provincies bleven andere systemen in zwang, zoals stuivers van 24 penningen Parisis (ook soms in Zeeland) of 12 penningen Artesisch. In de Zeven Verenigde Provinciën kan men voor de 17e en 18e eeuw in het algemeen wel uitgaan van 16 penningen (ook: 8 duiten of 4 oortjes) in een stuiver. Ook in Den Bosch is dan deze onderverdeling in gebruik (vergelijk de stadsrekeningen).

A.v./J.B